

**ОСОБЛИВОСТІ ІСТОРИЧНОГО ПІЗНАННЯ КРИЗЬ
ПРИЗМУ КЛАСИЧНОЇ НАУКИ****Святослав РАЧУК,**Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича,
Чернівці (Україна)

svyatoslav.rachuk2013@gmail.com

**PECULIARITIES OF HISTORICAL KNOWLEDGE IN
THE FRAME OF CLASSICAL SCIENCE ESSENCE****Svyatoslav RACHUK,**Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University,
Chernivtsi (Ukraine)

RESEARCHER ID ABF-4281-2020; OORCID ID 0000-0003-2486-0366

Рачук Святослав. Особенности исторического познания сквозь призму классической науки. Цель научного исследования состоит в попытке анализа взгляда классической науки и определения ее характеристик как методологических установок. Также в статье освещены основные особенности исторического познания в эпоху Нового времени, выявлены вехи соизмеримости классической науки с познанием истории и взаимодействия между ними. **Актуальность исследования** обусловлена необходимостью изучением научного статуса исторического познания в эпоху классической рациональности. **Выводы:** Исследован феномен соизмеримости между классической наукой и историческим познанием в эпоху нового времени, проанализированы особенности взаимодействия между ними. Освещены условия появления классической науки, которые стали причиной возникновения мировоззренческой позиции ученых относительно познания прошлого. Установлено, что отношение к истории было неоднозначное с позиций представителей естествознания как И. Ньютон, Г. Галилей, М. Коперник, Р. Декарт, которые ставили познания прошлого под сомнение. Противоположной позиция была у исследователя Дж. Вико, который видел в историческом познании глубинный потенциал, требующий раскрытия через призму обособленной методологической базы.

Ключевые слова: Новое время, Новая наука, классическая наука, историческое познание, историческая наука.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У зв'язку з розширення методологічного поля історичного пізнання постає за необхідне визначення наукових витоків пізнання минулого. Необхідно здійснити дослідження феномену сумірності між класичною наукою та історичним пізнанням в епоху модерного часу, проаналізувати особливості взаємодії між ними. Висвітлити умови появи класичної науки, які стали причиною виникнення світоглядної позиції науковців щодо пізнання минулого. З'ясувати, яке ставлення до історії було з позицій представників природознавства таких як І. Ньютон, Г. Галілей, М. Коперник, Р. Декарт. Що дозволяло їм ставити пізнання минулого під сумнів. Та здійснення аналізу поглядів у дослідника Дж. Віко, який вбачав у історичному пізнанні глибинний потенціал, який потребує розкриття через призму окремишньої методологічної бази.

Мета наукової розвідки перше, це аналіз класичної науки та визначенні її характеристик як методологічних настанов. По-друге, висвітлення основних особливостей історичного пізнання в епоху Нового часу. По-третє, виявлення сумірності класичної науки з пізнанням історії та взаємодії між ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Дослідженням проблематики наукових картин світу займалися: В. С. Стьопін, А. Фоменко, В. Якімцов. Вивченням генезису історичного пізнання розробляли такі дослідники: М. А. Барг, Р. Дж. Колінгвуд, М. А. Кіссель, В. Гусев. Серед українських дослідників теорії історичного пізнання були: С. Г. Делія,

Ю. Сабадаш, В. Шинкарук, К. В. Райхерт,

Актуальність дослідження: обумовлена необхідністю вивченням наукового статусу історичного пізнання в епоху класичної раціональності

Новизна в дослідженні феномену історичного пізнання, та його статусу у науковому пізнанні.

У науковому доробку використані загальнонаукові методи: аналітичний і синтетичний, індуктивний і дедуктивний та порівняльний підхід.

Виклад основного матеріалу: Хронологічними межами класичної науки вважається період з XVII до XIX ст. Основними представниками наукових зрушень були: М. Коперник, Г. Галілей, І. Ньютон, Р. Декарт та ін. Інтелектуальне вістря цих мислителів було спрямоване на природно-математичний корпус знання та створення на їх основі нової науки. Для цього періоду характерне зародження суб'єктно-об'єктних відносин між науковцем і предметом його дослідження. На думку В. Стьопіна, умови наукового пізнання можливі «тоді, коли із опису і пояснення виключається все що відноситься до суб'єкта і процедур його пізнавальної діяльності». Суб'єкт пізнання стає відокремленим від об'єкта, наскільки це можливо, та виконує лише описову функцію. Така форма пізнання найкраще реалізовується у фізико-математичному та природничому аспектах науки, оскільки вони перебувають «по інший бік цінностей». Говорячи про гуманітаристику, важливо розуміти, що неможливо здійснити відокремлення суб'єкта від об'єкта, що зумовлено їхнім спільним місцезнаходженням у системі цінностей, що і накладає певний відбиток на результати дослідження.

¹ Steyn V. S. Nauchnoe Poznanie y tsennost tekhnogennoi tsyvilizatsiyi [Scientific knowledge and the value of technogenic civilization. Questions of Philosophy], *Voprosy fylosofii* [Questions of Philosophy], 1989, Vol. 10, P. 3–18 [in Russian].

Використання принципово нових підходів до пізнання світу призвело до розробки першої методології наукового пізнання. У ній прописувалися вимоги до дослідника, дотримуючись яких, він зміг би здійснити пізнання реальності засобами наукового дослідження. Наприклад, Ф. Бекон у своїй праці “Новий органон” описав основні фактори, які заважають науковцю пізнавати світ. Він їх назвав ідолами та поділив на чотири основні категорії: “ідоли роду”, “ідоли печери”, “ідоли площі” та “ідоли ринку”. Позбувшись цих спотворених уявлень про дійсність, людина зможе пізнавати світ у більшій повноті та істинності. Розуміння Ф. Беконом історичного процесу, на думку дослідника його творчості М. Барга, поставало “циклічною інтерпретацією ходу історії”², що цілком відображало розуміння минулого на зразок античних істориків.

Епоха Нової науки переосмислювала цілі та завдання *незалежно (наукового) пізнання*. Віра як інструмент пізнання поступила місцем розуму, де той тлумачився як “такий, що наділений статусом суверенності, а тому – дистанційований від об’єктів, які він досліджує”³.

Основний акцент робився на природничому та математичному пізнанні як еталоні строгої науки. Варто зазначити, що однією з ознак нової науки стало *механістичне уявлення про світобудову*. Метафорично воно тлумачилось як механізм, приведений в дію Богом. Примітним є те, що у цій метафорі поєднуються античний та середньовічний світогляд. Незважаючи на те, що пріоритет надавався механізмові, що розвивається, середньовічні уявлення про строгу детермінацію цього механізму як продовження волі Божої все ще залишались актуальними для Нового часу.

У добу середньовіччя центральним вектором розвитку наукової думки був теоцентризм, а Святе Письмо – істиною в останній інстанції. Людині та її діяльності в релігійному світогляді відводилася мінімальна роль, вона “була відсунута на другий план, оскільки головним було служіння в ім’я Бога, великий космічний союз, і людина була підпорядкована чітко визначеним законам, уникнути яких вона не могла. Закони є закони і людина мало що може зробити перед лицем визначеності цього Божественного закону”⁴. Вся людська інтелектуальна та фізична діяльність знецінювалася перед вищими релігійно-церковними ідеалами. Підґрунтям для формування нових світоглядно-наукових теорій стала епоха Відродження, в якій “зникає пасивність попередніх віків, оскільки вперше людина відчуває свою причетність до історії, – зазначає Делія Стейнберг, – історія належить їй, вона може її змінити, якщо не основний її хід, то, принаймні, її певні аспекти”⁵.

Новий погляд на науку як вищу духовну діяльність людини дав поштовх для *відмежування її від релігії* та від суспільно-політичного життя. Активний розвиток науки в контексті природничо-математичного апарату призвів до зрушень і в сфері пізнання історії.

Одним із перших кроків у формуванні нового світогляду було відкриття М. Коперника. У своїй праці “Про обертання небесних тіл” (1543) він описував фундаментальні принципи геліоцентричної системи. “Обґрунтування геліоцентризму Всесвіту, – пише М. Барг, – не тільки перетворило біблійний центр світу Землю на сателіта Сонця, воно також позбавило людину її гордого становища вінця творіння, центральної фігури світобудови”⁶. Здійснивши відкриття, М. Коперник зробив значний внесок не лише в науку, а й у релігійний світогляд. “Відкриття Коперника завдало значного удару монополістичній церковній авторитету, який спирався на систему поглядів Аристотеля-Птолемея”⁷. Мета досліджень тогочасних науковців полягала не скільки в спростуванні біблійних текстів, стільки у формуванні нового знання, що спирається не лише на теологічні тексти, а й на факти, отримані в результаті наукової діяльності.

Продовжуючи традицію наукового пізнання світу, Г. Галілей винайшов телескоп, розгледів інші планети та, на думку М. Барга, обґрунтував тезу про «множинність всесвітів у нескінченності космосу – таку картину світобудови, метою якої була заміна попередньої картини світу, яку ще малювали Аристотель і Птолемей»⁸. Отже, можна дійти висновку, що модерна наука почала активно витісняти релігійний світогляд, який був тоді домінуючою доктриною. Заміна геліоцентризму на геоцентризм була не примхою науковців, а неминучим наслідком співставлення теорії та фактів тогочасних відкриттів.

Погляди не всіх прихильників природничо-математичної моделі пізнання були оптимістичними щодо наукового пізнання минулого. Так, до прикладу, ставлення Декарта до історії було неоднозначним і невизначеним. З одного боку, він спробував розробити методологію для пізнання минулого, а коли доводилося її теоретично обґрунтовувати, то “він намагався відсторонити людей від історії та спрямувати їх на розвиток точної науки”⁹. До того ж він, як зазначає Колінгвуд, “не вважав історію сферою знання в строгому значенні цього слова”¹⁰. “І навіть у найдостовірніших історичних описах, – стверджує Декарт, – де значення подій не перебільшують і не подають у хибному світлі, щоб зробити ці описи більш гідними читання, автори майже завжди завжди оминають низькі, менш достойні слави обставини, звідси й решта постають не такими, якими були. І тому ті, хто співвідносить свою моральність з такими зразками,

² Barh M. A. Epokhy u ydey: Stanovlenye ystoryzma [Epochs and Ideas: The Formation of Historicism], Moskva, 1987, P. 253 [in Russian].

³ Raikhert K. V. Lohika ta (post) (ne) klasychna ratsionalnist. Intehratyvna antropolohiia [Lonica and (post) (not) classical rationality. Interatovna anthropology], 2005, P. 19–20 [in Ukrainian].

⁴ Delia S. H. Mahiia i alkhimiia v epokhu vidrodzhennia [Magic and alchemy in the Renaissance], URL: <https://newacropolis.org.ua/articles/mahiia-i-alkhimiia-epokhy-vidrodzhennia>.

⁵ Ibidem.

⁶ Barh M. A. Epokhy u ydey: Stanovlenye ystoryzma, op. cit., P. 295 [in Russian].

⁷ Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical encyclopedic dictionary], 2002, Kyiv, P. 302 [in Ukrainian].

⁸ Barg M. A. Epokhy u ydey: Stanovlenye ystoryzma, op. cit., P. 253 [in Russian].

⁹ Kolynhvud R. Ydeia ystoryy u avtobyohrafyia [Idea of history and autobiography], Moskva, 1980, P. 60 [in Russian].

¹⁰ Ibidem, P. 58.

можуть легко стати диваками на кшталт лицарів наших романів і замислювати справи, що перебільшують їх снагу”¹¹.

Скептицизм філософа був зумовлений відсутністю в тогочасній історичній традиції критичних моментів, які б ґрунтувалися на археологічних знахідках чи хоча б документально підтверджували ті чи ті історичні факти. Про ставлення картезіанців до історичного пізнання влучно висловився М. Барг: “Оскільки тогочасна історіографія, як правило, все ще не мала емпіричного (документального) обґрунтування і сам термін історія в сприйнятті картезіанців звучав як синонім незнання”¹². Ставлення до такої форми пізнання як наратив в історії містило в собі певний скепсис, що зменшувало довіру до пізнання минулого як строгої науки, яка здатна відображати реальність. Становлення наукової раціональності містило в собі перш за все витоки природничо-математичного корпусу знання, що було зумовлено тогочасною традицією класичної раціональності: відсторонюватися від об’єкта дослідження та досліджувати його таким, яким він є, без втручання дослідника.

Починаючи з XVII століття, наука отримує автономію в духовній царині та стає рівноправною поряд із релігійним підходом до розуміння світобудови. У результаті цього виникає перший науково-механістичний світогляд, який пояснює процеси в світі, не залучаючи (а навіть якщо й залучаючи, то лише в мінімальній кількості) фігуру Бога. Не останню роль у формуванні нового світогляду відіграла метафізика, яка дозволила *перейти з релігійних на наукові рейки пізнання світу*. Дослідник В. Гусев зауважує, що “метафізика допомогла сформулювати нові принципи наукового мислення, й утвердивши механістичну концепцію реальності, сформулювати засади природничо-наукового підходу до дійсності”¹³.

Автономія наук відобразилась і на тих сферах пізнання, в яких ще не було власної методології, зокрема, на історичному пізнанні. Проте основні засади релігійного світогляду все ще залишались актуальними, приміром ідея детермінізму в історії формулювалася так: “Минуле визначає сучасне, сучасне визначає майбутнє. Усі стани світу від нескінченно віддаленого до далекого майбутнього можуть бути прораховані та передбачені”¹⁴. Тлумачення історії як процесу, який впливає на сьогодення, а сьогодення впливає на майбутнє асоціюється зі строгою лінійністю розвитку та поступу суспільства.

Представники природничих і математичних наук скептично ставилися до пізнання минулого, що зумовлювалося слабо вираженими особливостями предметного поля історії, такими як наративний характер, відсутність чіткої методології, епічна наповненість, тяжіння до літератури, тому пізнання засобами математичної чи лише природничої

методології було неможливим. Своєї автономної теоретичної бази історичне знання в епоху класичної науки ще не мало в тій мірі, в якій воно її має на сучасному етапі існування.

Наука модерного періоду намагалася відійти від релігійного і метафізичного погляду на світобудову, проте “переважна більшість творців нової науки вважають за необхідне навіть у суто наукових дослідженнях при розв’язанні конкретно-наукових завдань вдаватися до філософської аргументації”¹⁵. За браком чіткої наукової методології, філософська аргументація дозволяла розмежовувати науку, релігію та мистецтво. Можливість дистанціюватися, за допомогою різних філософських засобів, одній дисципліні від іншої відкривала шлях для їхнього самостійного розвитку та реалізації внутрішнього наукового потенціалу. Яскравим прикладом створення автономності наукового знання є праця І. Ньютона “Математичні первні натурфілософії” (1678), в якій описані гравітаційні закони. “В законі всесвітнього тяжіння, – на думку М. Барга, – була чітка відповідь на питання чому планети рухаються не коловими, а еліптичними орбітами. Прямолінійний рух по інерції, відкритий Р. Декартом, не зміг це пояснити”¹⁶. Ця праця, з низкою інших, робила спробу відсторонення науки, з одного боку, від теологічної традиції, а з іншого – і від філософської. Надлишкова увага до філософських аргументів у науковому пізнанні приводила до віддалення від реального пізнання, оскільки відбувалася заміна релігійної метафізики на філософську, остання так само поставала не менш абстрактною, ніж релігійна. Цей інтелектуальний хід дозволяв науковцю бути незалежним від соціальних інститутів і відкривати таке знання, яке буде максимально об’єктивним у своєму відображенні реальності.

Не варто забувати про те, що І. Ньютон був не тільки фізиком, а й розробив нову хронологію історії. Підтвердженням цього є теза А. Фоменка про те, що “спираючись на природно-наукові ідеї, І. Ньютон піддав хронологію давнини значній трансформації. Окремі (далеко не всі) події він показав старшими ніж вони були насправді. Це відноситься, наприклад, до легендарного походу аргонавтів. Ньютон дійшов висновку, що цей похід відбувся не в X столітті до н.е. (Як вважали за часів Ньютона), а в XIV столітті до н.е. Втім, датування цієї події розпливчасте і навіть у більш пізніх за хронологією дослідженнях (інших авторів)”¹⁷. З одного боку, дослідники природи намагались переосмислити історію на новий лад, але з іншого – їхня методологія була недостатньо глибокою.

Потреба у формуванні філософської метафізики в епоху Нового часу була зумовлена не тільки недостатньо сформованим методологічним корпусом, а й потребою відсторонення від прямого впливу соціальних інститутів.

¹¹ Dekart R. Mirkuvannia pro metod, shchob pravylno spriamuvaty svirozum i vidshukatyistynu v naukakh [Reflections on a method to properly direct your mind and find the truth in the sciences], Kyiv, 2011, P. 38–39 [in Ukrainian].

¹² Barg M. A. Epokhy u ydey: Stanovlenye ystoryzma, op. cit., P. 320 [in Russian].

¹³ Husev V. Metafizyka XVII st. i naukovepizannia [Metaphysics of the XVII century. and scientific knowledge], 1996, Vol. 1, P. 26.

¹⁴ Yakimtsov V. Evoliutsiia suchasnoi naukovoï kartyny svitu [The evolution of the modern scientific picture of the world], 2018, P. 121–122 [in Ukrainian].

¹⁵ Husev V. Metafizyka XVII st. i naukovepizannia ..., op. cit., P. 26.

¹⁶ Barg M. A. Epokhy u ydey: Stanovlenye ..., op. cit., P. 301.

¹⁷ Fomenko A. T. Isledovaniia Niutona [Newton's research], URL: <http://www.univer.omsk.su/foreign/fom/newton.htm> [in Russian].

Дослідники, які захищали автономність наукового пізнання, піддавали всеосяжній рефлексії історичну минувшину з метою віднайти в ній закономірності, на основі яких можна вивести теорію, що дозволило говорити про науковий підхід до пізнання минулого, а також розробити окрему методологію для її пізнання. Одним із найяскравіших представників був Джамбаттіста Віко, який у своїй праці “Основа нової науки про загальну природу націй” (1725) висловив опозиційні Р. Декарту думки щодо підходу до розуміння історії. На противагу строгому математичному погляду на минуле, Дж. Віко запропонував культурологічний підхід. Так італійський філософ Дж. Віко став одним із перших дослідників, хто наважився надати історії власного, автономного методологічного обґрунтування, не позбавляючи при цьому її особливостей предметного поля. Основою для тлумачення історії в Дж. Віко становили ідеї циклічності. Незважаючи на те, що ця ідея вже не раз зустрічалася в Китайській філософії, та все ж Віко здійснив рефлексію та продемонстрував принцип “вічного повернення” на прикладі історії. Як зауважує дослідник Ю.С.Сабадаш, “[Дж. Віко] висунув теорію про циклічність розвитку всіх націй, яка складається з трьох епох: божественної, героїчної і людської. Кожен цикл закінчується загальною кризою і розпадом суспільства. Надаючи вирішального значення діяльності людей у здійсненні історичності процесу”¹⁸. Поділ історії людства на етапи дозволив досліднику застосувати метод аналізу до пізнання минулого.

На думку Івана Дзюби, найбільшим досягненням Дж. Віко є “відкриття Людства як складної, мінливої і різноякісної цілісності, єдності. До нього ідея Людства була абстракцією. Він надав їй животрепетного і «магматичного» змісту: вогненність, бурхливість, змінність”¹⁹. Методологічним нововведенням Дж. Віко як представника класичної доби стало те, що випередивши свій час, він створив шістдесят чотири аксіоми, завдяки яким є можливість вивчати логіку розвитку історії.

Як стверджує дослідник спадщини Дж. Віко, Т. Костелло, “перехід від однієї стадії до наступної та стійкий перехід від уяви до розуму представляють поступовий прогрес цивілізації, якісне вдосконалення від більш простих до більш складних форм соціальної організації”²⁰. Редукціонізм епохи Нового часу виявляється і в тлумаченні історичного розвитку, який інтерпретується через розвиток особистості. Це ніщо інше, як зведення принципу роботи складних систем до їх одиничних елементів, а всю складність та невизначеність історії можна звести до простих її компонентів. Тому складніші елементи історії зводилися до простіших елементів – особистостей.

Вияви редукціонізму в працях Дж. Віко дозволяють рахувати його творчі доробки до епохи Нового часу, та все ж глибинний культурологічний підхід до вивчення

особливостей історичного пізнання відносить його творчість до XIX ст., в якому закладались основи історичної методології (в строгому значенні цього слова). З одного боку, це дозволяє говорити про непересічність особистості Дж. Віко, а з іншого – обґрунтувати зародження особливостей історичного пізнання, які виходили за межі тогочасного механістично-детерміністичного уявлення про світобудову.

Випереджаючи лінгвістичний поворот на декілька століть і формуючи вихідні його засади, Дж. Віко співвідносив поступ людства з розвитком мови, її лінгвістичних конструкцій та словникового запасу, які для кожної епохи були різними. Відомий дослідник М. Кисель зауважує, що “розвиток людства резюмується в розвитку мови”²¹. Зміна мовних елементів свідчить про зміну процесів мислення – чим складніша система мовлення, тим об’ємнішими і чіткішими постають процеси мислення: “спочатку воно повністю занурене в повсякденну практику життя, тільки час від часу спалахує, висвічуючи екстраординарні ситуації”²². Як уже зазначалося редукціонізм був однією з ознак епохи Нового часу і, звертаючи увагу на цю традицію, історичний процес зводився до людських дій, а сама людина тлумачилась як соціальна істота. У зв’язку з цим виходить, що людина як соціальна одиниця втілює в собі всі сторони суспільства, в якому вона перебуває, та відтворює ті форми поведінки, які культивуються в її соціальному середовищі. Тобто “мислячи про природу людини, ми мислимо неодмінно і про природу суспільства”²³.

Дж. Віко вбачав розвиток суспільства не лише у мові, а й в культурному його поступі. Мова, яка тісно переплетена з культурою, безпосередньо впливає на неї та формує мовно-культурний симбіоз. На думку дослідника Ю. Сабадаш, “ідея історичного розвитку як ланцюга культур – найважливіша віха в історії прогресу людської самосвідомості”²⁴. Сфера культури в пізнанні історії відіграє рефлексивну роль: завдяки вивченню культури тієї чи тієї епохи можна аналізувати не тільки політично-військовий апарат держави, а й пізнавати світоглядні позиції митців, поетів, письменників та простих мешканців різних епох.

Висновок: отже, для епохи Нового часу характерні такі ознаки: 1) створення нової та автономної сфери пізнання реальності – науки; 2) базою нової науки ставав природничо-математичний корпус як еталон суб’єктно-об’єктного процесу пізнання; 3) механістичне та детерміністичне уявлення про світобудову, в якому все пізнання можна звести до знання про першопричину; 4) застосування провідних тогочасних технологій при побудові світоглядної картини світу; 5) метафізика як універсальна методологія, що дозволяла об’єднувати релігію та науку в один світогляд.

¹⁸ Sabadash Yu. S. Kulturolohichna Skladova Teoretychnoho Dorobku Dzhambattista Viko..., op. cit, P. 152 [in Ukrainian].

¹⁹ Dziuba I. “Desiat pyshemo sto v umi” [We use to write ten and the hundred we keep in the mind], URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/desyat-pyshemo-sto-v-umi>.

²⁰ Timothy C. The Stanford Encyclopedia of Philosophy, URL: <https://plato.stanford.edu/archives/spr2021/entries/vico>.

²¹ Kysel M. A. Dzhambattysta Vyko [Giambattista Vico], Moskov, 1980, P. 69 [in Russian].

²² Ibidem, P. 69.

²³ Ibidem, P. 72.

²⁴ Sabadash Yu. S. “Kulturolohichna Skladova Teoretychnoho Dorobku Dzhambattista Viko” [Culturological Component of Giambattista Vico’s Theoretical Work], *Visnyk Mariupolskoho Derzhavnoho Universytetu. Seriya: Filozofiya, Kulturolohiia* [Bulletin of Mariupol State University. Series: Philosophy, Culturology], P. 152 [in Ukrainian].

Роль історії як науки в епоху Нового часу була нетривіальна та неоднозначна. Прискорений розвиток нової незалежної науки мав на меті знайти нові підходи до пізнання реальності, проте її головні представники недооцінювали історичне знання, яке тлумачилося ними не більше, ніж різновид літератури. Наприклад, Р. Декарт тлумачив історію як одну з форм незнання (яка передує знанню), а справжній науковець не має звертати на неї свою увагу. Засновник емпіризму Ф. Бекон трактував історичний процес на зразок античних істориків, у формі циклічних процесів, які відбуваються в суспільстві. Критицизм науковців нового часу був зумовлений відсутністю історичної методології, яка б теоретично обґрунтувала основні функції пізнання минулого, його роль, мету, об'єкт та предметне поле дослідника, а також браком методологічних вказівок для пізнання історії засобами джерельної бази, яка є первинною для історика як науковця.

На протигагу поглядом природничиків на історичний процес існувала інтелектуальна творчість Дж. Віко. Філософ запропонував власну інтерпретацію минулого, де акцент робився не науковому стилі, а на розповідному. Основним елементом нововведення було залучення культурологічного підходу до вивчення історії, а не перенесення природничо-математичного корпусу методології на історичне пізнання (що зі свого боку намагалися робити «класичні» представники науки Нового часу).

Підбиваючи підсумок, можна стверджувати, що в модерну епоху ставлення вчених до історії було неоднозначним, багато з них не визнавали її як самостійну науку на кшталт природознавства. Історики тієї доби робили перші спроби вмістити історичне пізнання в наукові рамки, зберігаючи особливості власного предметного поля. Спільна риса, яка об'єднувала природознавців та істориків – скептичне ставлення до історії, проте перші відкидали її як пережиток, а інші робили спроби її переосмислення з метою формування продуктивного підходу до вивчення минулого. Задля знаходження у ній законів, настанов, політично-економічних ситуацій, які будуть актуальні для епохи, в якій живе історик.

Перспективою подальшого дослідження: Полягає у вивчення історичного пізнання як окремого різновиду наукового знання в епоху некласичної науки.

Rachuk Svyatoslav. Peculiarities of historical knowledge in the frame of classical science essence. Objective of the study is motivated by the first is the analysis of classical science and its characteristics as methodological guidelines. Secondly, highlighting the main features of historical knowledge in the New Age. Third, history, identifying the proportionality of classical science with knowledge and interaction between them. **The purpose.** Novelty in the study of the phenomenon of historical knowledge and its status in scientific knowledge. **The relevance of this research** is caused by the need to study the scientific status of historical knowledge in the era of classical rationality. **The scientific novelty** realizes in the study the phenomenon of historical knowledge, and its status in scientific knowledge. **Research methods are such as:** analytical, synthetic, inductive, deductive and comparative approach. **Conclusion:** it can be argued that in the modern era, the attitude of scientists to history was ambiguous, many of them did not recognize it as an independent science like science. Historians of that time made the first attempts to incorporate historical knowledge into the scientific framework, preserving the peculiarities of their own subject field. A common feature that united naturalists and historians was their skepticism, but the former rejected it as a relic, while the latter sought to rethink it in order to form a productive approach to the study of the past. In order to find in it laws, guidelines, political and economic situations that will be relevant to the era in which the historian lives.

Key words: *New time; New science; classical science; historical knowledge; historical science.*

Рачук Святослав – аспірант кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Працює над кандидатською дисертацією “Трансформація парадигм історичного пізнання: методологічний аспект”. Коло наукових інтересів: Філософія та методологія історії, теорія історичного пізнання. Автор 6 наукових публікацій.

Rachuk Svyatoslav – is a graduate student of the Department of Philosophy and Cultural Studies, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, is currently working at the candidate thesis “Transformation of the paradigms of historical knowledge: methodological aspect” Research interests include philosophy and methodology of history, theory of historical knowledge. He is author 6 scientific publications.

Received: 06.10.2021

Advance Access Published: December, 2021

© S. Rachuk, 2021